

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr.; pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiile de trei ori pe săptămână
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerație la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.”

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

—✂—
BCU Cluj / Central Library Cluj

Cu începutul anului 1894 stilul vechiu deschidem abonament nou la „Biserica și Școla.”

Rugăm pre toți domnii abonați de până acum, cari doresc a avea foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană” prețul de prenumerație care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN 14 franci.
„ 1/2 „ 7 fr.

Sprîjinul moral și material, de care până acum s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii călduroase precum și de bunăvoința neștrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Forțele productive ale poporului nostru.

Este fapt vădit și netăgăduit, ca astăzi trecem prin un timp din cele mai grele. În fața acestui timp datorință avem să-ne întrebăm, cari ne sunt forțele productive, prin cari să putem pre de o parte rezista greutății vremurilor, er pre de alta, să-ne putem înlesni calea, ca să putem merge repede și cu sporiu înainte.

Poporul nostru are pământul strămoșesc, brațele sale muncitoare, bunele moravuri și spiritul de ordine și de lucru, moștenit din bătrâni, basat și isvoritoriu din religiunea sa strămoșească.

Lângă aceste condițiuni de viață și dezvoltare se mai adaugă apoi faptul, că poporul nostru este un popor sănătos și răbdurii și dotat de Dumnezeu cu însemnate daruri spirituale.

Tote aceste condițiuni de viață și dezvoltare, precum și inteligența, de carea dispunem, formeză avuția poporului nostru.

Când vorbim însă de forțe și de avuție, — nu trebuie să perdem din vedere, că numai aceea avere este suficientă, carea nu numai că nu scade nici odată, ci din contră carea se înmulțește neîntrerupt.

Și constatăm, că în genere atât îngrijirea de susținerea pământului strămoșesc, cât și în genere spiritul de lucru și de economie este în creștere. Când constatăm aceasta, nu putem însă, ca să nu amintim tot de odată, că această creștere în raport cu necazurile cele multe rămase novă din trecut, precum și în raport cu progresele cele mari, pre cari le fac alte popore nu este nici destul de repede, nici destul de intensivă.

Și deci natural lucru este pentru noi, a-ne în-

griji și a-ne preocupa dîlnic de modul și mijlócele, prin cari să realizăm o creștere și întărire mai repede a condițiunilor și factorilor de viață și producțiune în poporul nostru. Ér mijlocul, seau mijlócele trebuie să-le căutăm neapărat în modul de gândire al poporului, rămas din bătrâni, carele se cuprinde, și se exprimă prin proverbul: „ai carte, ai parte.“

În știință să-ne fiă apoi, că poporul nostru sub „carte“ cu „parte“ înțelege cartea cu religiune. Plugariul nostru numesce cărturariu pre omul, carele cântă în biserică, și carele scie ceti și înțelege cărțile bisericesci, pentru că în cărțile bisericesci a privit, și privesce românul cuvântul lui Dumneșeu, acel scump și neprețuit tezaur, prin carele vorbesce Dumneșeu cu omul, prin carele Dumneșeu însuși povățuieșce pre om pre tóte terenele vieții. Prin carte înțelege românul de odată cu cunoscintele și religiunea; și astfel în continuitate cu dezvoltarea istorică a bisericii forțele productive ale poporului pre tóte terenele de dezvoltare vor cresce, și se vor mări în proporțiunea, în carea vom poté alimenta și potența sêmțul de pietate creștină în popor, ca religiunea să domineze întrégă viața și dezvoltarea poporului, și să-i dea direcțiune în tóte afacerile, dela cari depinde înaintarea sa.

Este fapt, că fie-care om voiesce, și lucréză, se trudesce din tóte puterile, ca să ajungă la bunăstare și fericire; ér vederi nimerite pot să fiă numai acelea, cari sunt în deplină conformitate cu natura omului, cu mijlócele, de cari dispune și cu scopul, pentru carele trăiesce pre acest pămënt, așa precum ni-le înfățișéză pre tóte acestea religiunea creștină.

În dezvoltarea omului și popórelor au rolul cel mai însemnat: spiritul de lucru și de câștig, buna și productiva întrebuințare a câștigului realizat prin lucru, și convingerea, de carea este omul condus în raportul său cu deaprópele.

În ceea ce privesce lucrul și dezvoltarea spiritului de lucru religiunea creștină are mari merite, și anume: prin religiunea creștină datorința de a lucra pre de o parte s'a generalizat asupra tuturor ómenilor de o potrivă; ér pre de alta creștinismul a contribuit, ca valórea și prețulu atăt al indivișilor, cât și popórelor să se mesure și judece după spiritul de lucru, și după servițiile prestate înaintării neamului omenesc prin lucru. Și cutezăm a afirma, că fără religiunea creștină și fără principiile ei de

lucru, omenimea nu ar fi potut nici odată realiza progresele, cari se vęd astăzi.

Tot astfel stă cestiunea și cu îngrijirea câștigului realizat prin lucru.

Popórelor pagâne din anticitate ideia de capital în forma și dezvoltarea ei de astăzi le este aprópe necunoscută.

Astăzi dacă sunt capitale în lume, se întrebuințéză pentru întreprinderi industriale și comerciale, și prin acésta ceea ce au câștigat și economisat unii, séu alții întră în formă de capital în servițiul omenimii întregi.

Ér raportul dintre om și om prin creștinism este pus pre bazele sale firesci, și anume precum fiecare om este avisat la ajutoriul semenilor săi prin însași natura omenescă: tocma așa cere religiunea creștină, ca ómenii să susțină unii cu alții legatura frățescă prin iubirea evangelică. Și apoi este natural, că cu cât în sinul unui popor se susține cu mai multă sânteniă acest raport, cu atăt este mai puternic și mai capace de dezvoltare.

Din cele șise până aci urméză că cu cât vom lucra în măsură mai mare la ridicarea și întăririi religiosității și pietății în poporul nostru, cu atăt îi vom ridica și întări forțele pentru dezvoltare și înaintare.

Protopresviterul IOSIF VESA.

Înregistrăm cu durere, că venerabilul nostru confrate I o s i f V e s a, protopresviterul gr. or. al Tinței a încetat din viață în ziua de 15/27 Decembrie a. e. lăsând în cel mai profund doliu neconsolabila sa soție, numeroși consângeni și rudenii, precum și preoțimea și învețătorii și poporul din tractul său protopresviteral.

Reposatul a fost un zelos preot și protopresviter, credincios servitoriu al altariului Domnului, și un bun conducătoriu al preoțimii și poporului său; și în tot timpul cât a funcționat ca preot și ca protopresviter a dovedit zel și multă îngrijire pentru luminarea și înaintarea poporului credincios.

Rămășițele pămëntesci ale defunctului s'au depus cu solemnitatea meritată Vineria trecută în cimiteriul parohiei gr. or. din Oradea-mare.

Depunënd o lacrimă de durere pre mormântul defunctului rogăm pre Dumneșeu, ca familia rămasă

în doliu să-o consoleze, ér sufletul densusului să-l așeze în locașurile Dreptilor.

Anunțul funebru edat de familiă sună în următorul mod:

Vedua lui Iosif Vesa născută Iulia Diamandi ca soție, Ana Vesa cu soțul Petru Vaida, Ioan Vesa, Maria Vesa cu soțul Petru Matea și Eva Vesa cu soțul Pavel Iovan ca frați și surori, respective cumnați; Maria Mitra ca nepotă, Nicolau Diamandi și Iosif Diamandi ca consângeni, Hermina Iurița cu soțul Ioan Mihiș precum și în numele numeroșilor consângeni cu inima frântă de durere anunță, ca iubitul și neuitatul soțiu, frate, unchiu, cumnat și consângen: *Iosif Vesa*, protopresviter gr. or. al Tincei, deputat la sinodul eparhial din Arad, asesor consistorial etc. după împartașirea cu sfintele taine, astăzi dimineță la 5 ore, în anul etăței 51, al casătorei și al preoției 22, după un morb greu, plin de suferințe, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Cratoriului.

Rămașițele pământesci ale defunctului se vor astruca (din casa Diamandi) după ceremoniele săvârșite în biserica gr. or. din Oradea-mare, Vineri în 17/29 Decemvre la 9 ore a. m. în cimiteriul gr. or. din loc. — Oradea-mare 15/27 Decemvre 1893.

Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată!

Jertfe.

Cetim în „Telegraful Român“ următoarele:

Diarele din Cluj ne-au adus scirea, că în zilele trecute ministrul de culte a suspendat din oficiu și beneficiu pre toți învățătorii dela școla română din Borgo-Prund pentru o telegramă de aderență față cu cei condamnați în procesul replicii. Afacerea s'a dat în esecutiva comitetului administrativ din comitatul Bistrița-Năsăud. După informațiunile, ce ni le-am procurat noi în această afacere, comitetul administrativ comitatens a lăsat învățătorilor suspendați $\frac{1}{3}$ din salariu și acesta încă numai din grație în virtutea unui normativ comitatens, ca învățătorii de pe o ți pe alta să se pótă lupta cu fómee. În celelalte procesul li se va face după ce vor trece preste procesul de pressă la juriul din Cluj, care li s'a intentat tot din acel incident.

Suspendarea învățătorilor s'a făcut pe basa legii celei noue, care regulază salariile învățătoresci, și care din incidentul regulării salariilor a adus norme fôrte severe în punctul conduitei învățătorilor. În special s'a avut în vedere, ca învățătorii să nu facă politică, ceea ce după conceptele de ađi e egal cu: a nu urma direcțiune contrară statului. După §. 13,

alineea ultimă din legea acesta (articolul de lege XXVI, din 1893) „ca direcțiune contrară statului e a se considera ori ce acțiune, care e îndreptată contra constituțiunei, contra caracterului național, contra unității, contra independenței sau întregității teritoriale a statului, mai departe contra folosirei hotărâte în lege a limbei statului, întempe-se acesta în școlă sau afară de șolă, sau pe teritoriul unui stat străin, fie prin grain viu, scrisore sau tipăritură, reproducere plastică, cărți scolare, sau prin alte mijlôce de instrucțiune.“ Aceste sunt dispozițiunile legii. Încât a cădut cineva în unul din păcatele codificate în còda acestui §. 13, o pronunție ministrul, care decretéză suspensiunea, și în celelalte judecata o face comitetul administrativ comitatens.

Învățătorii din Borgo-Prund sunt deci primii, asupra căroră vine aplicată legea cea nouă, și e datorința noastră se ne tragem sémă cu dispozițiunile ei în interesul general al școlilor noastre și mai ales în cel personal al învățătorilor.

Provocatul articol de lege cuprinde drastice dispozițiuni cu privire la conduita învățătorilor.

Noi, cari cu inima stăm aprópe de învățătorii nostri, în „Noul atac asupra școlilor noastre“ am atras atențiunea învățătorilor asupra acelor dispozițiuni încă pe când actuala lege era numai proiect, încă pe când era țin numai în general, că învățătorii pot fi excepționați dela întărire „din punct de vedere moral, sau de stat“ va se țină când idea era numai, că guvernul voesce se impedece la școlile ajutorate de către stat aplicarea de învățători crestați în condica cea négră a statului.

Legea a mers mai departe. A codificat alineea ultimă din §. 13 și pentru delictele prescrise acolo a luat pe învățătorii de sub judecata organelor bisericesci, și i-a pus sub cea a comitetului administrativ din comitat.

Ar puté se mai fie cestiune de interpretare, dacă învățătorii pot fi urmăriți pe basa acelei legi, pentru delictes comise înainte de publicare ei, și acesta s'ar puté zuleva din incidentul suspendării acelor 4 învățătorii. Noi însă nu punem cestiunea.

Facem însă apel la toți învățătorii români, să studieze bine legea provocată mai sus, și să se ferescă ca de foc de manifestațiuni fără de folos.

Terenul învățătorului e destul de larg în școlă. Educațiunea tinerei generațiuni e lucru atât de nobil, atât de sânt, încât e păcat a periclita și școlă și esistența învățătorilor prin manifestațiuni politice.

În fața legilor severe de ași dascălii se rămână dascăli, și se lase politica acelora, cari prin espunerea lor nu espun interesele noastre culturale, se lase politica acelora, cari prin ținuta lor politică nu periclitază instituțiunile noastre. Merite pentru poporul nostru pot să-și câștige învățătorii nostri pe terenul educațiunii și al științei.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Continuare.)

§. 85. Aprobarea e normativă numai atunci, dacă soțul o pronunță într'un timp când s'a început deja pentru el terminul atacării căsătoriei în sensul §-lui 77.

Dacă continuarea convețuirii e o încuviințare, acesta trebuie a se hotări după împrejurările casului dat.

§. 86. După-ce s'a declarat ca nevalabilă căsătoria, după încetarea căsătoriei atacate, precum și după atacarea căsătoriei urmată prin însciințare, nu mai poate încăpe dispensare, învoire, aprobare și încuviințare.

§. 87. Căsătoria atacabilă înainte de disolvarea acesteia trebuie privită chiar și în cazul atacării ca valabilă câtă vreme nu a fost declarată în procesul de divorț ca nevalabilă.

Căsătoria e atacabilă, dacă se atacă după încetarea sau declararea de nevalabilă, întru-cât din lege nu rezultă altceva, trebuie astfel privită ca-și-când nici nu s'ar fi încheiat.

§. 88. Câtă vreme căsătoria nu a încetat, atacarea se face prin pîră, eventual prin o a doua pîră, după încetarea căsătoriei prin o însciințare adresată tribunalului.

Atacarea priu pîră se poate retrage numai până la încetarea căsătoriei.

Retragerea însciințării e fără urmări.

§. 89. Soțul poate procedea la atacarea căsătoriei numai în persoană.

Poate fi însă substituit și prin reprezentant advocațional în virtutea unei împuterniciri speciale.

Un soț mărginit în ce privește capabilitatea de acțiune e capabil în procesul de atacare.

În cazul prescriș în §§ 71 și 72, dacă în decursul procesului soțul a ajuns la maturitate resp. majoritate, procesul trece asupra lui, așa cum este.

§. 90. Dispozițiile §§-lor 69 și 70 trebuie aplicate potrivit în procesele de atacare.

§. 91. După încetarea căsătoriei își poate validita fiecare drepturile sale pendente de validitatea sau nevaliditatea căsătoriei, și încât îi zace în interesul seu legal, poate înainta pîră și pentru stabilirea validității sau nevalidității căsătoriei.

Sentența valabilă în vigóre e normativă numai față cu improcesuații.

§. 92. Dispozițiile §§-lor 123—15 trebuie aplicate potrivit în procesele pentru stabilirea nevalidității căsăto-

riei. În procese de nulitate sau de atacare intentate de către procurorul reg., judele poate ordona, la propunerea procurorului reg. sau din oficiu, deschilnarea soților.

§. 93. În favorul unei a treia persoane în bună credință, care până la declararea anulării căsătoriei se află în afaceri legale, cu un soț care trăește în căsătorie ilegală e că căsătoria ilegală se bucură de valoarea de drept a căsătoriei legale.

Capitolul al cincilea

Sfârșirea căsătoriei.

§. 94. Căsătoria se sfârșește:

a) prin mórtea unuia din soți;

prin divorț judecătoresc. În cazul declarațiunii morții este normativă presumpțiunea, că cel declarat mort nu a trăit mai departe, ca până la timpul, care a fost stabilit în sentență ca ziua decedului.

§. 95. Căsătoria se termină și atunci, când unul dintre soți după declarațiunea morții celuilalt încheie o căsătorie, cu excepțiune dacă una din partidele contractante în timpul încheierii căsătoriei scia, că cel declarat mort trăește sau că noua căsătorie a fost declarată din alt motiv nevalabilă sau pe baza punctului f) §. 74. fără valóre.

§. 96. Căsătoria se poate desface numai pe motivele cuprinse în §§. 97—102.

§. 97. Desfacerea căsătoriei o poate cere acel soț, a cărui soție resp. soț, a comis un adulteriu sau vre-o imoralitate, sau sciind, că căsătoria există, încheia o nouă căsătorie.

§. 98. Desfacerea căsătoriei o poate cere acel soț, a cărui soție l-a părăsit cu necredință.

Părăsire cu necredință există:

a) Dacă acela dintre soți, care turbură traiul comun cu intențiune și fără motiv, este obligat prin o provocare judecătorească ca să restaureze traiul întrerupt, și acestei provocări nu s'a supus în timp de un an fără a se rectifica.

b) Când soțul ce părăsesce cu necredință, a cărui domiciliu nu este cunoscut și care de cel puțin un an și-au pierdut cu totul urma, a fost provocat pentru restabilirea traiului înzadar în timp de un an.

§. 99. Desfacerea căsătoriei o poate cere acel soț, căruia celalalt soț voește să-i iee vieța, sau pe care soțul, l'a maltratat rău cu intențiune așa că i-s'a periclitat sănătatea.

§. 100. Desfacerea căsătoriei o poate cere ori-care soț, al cărui soț a fost condamnat la mórte din cauza unei crime după încheierea căsătoriei, sau cel puțin la cinci ani areș corecțional sau temniță.

§. 101. Desfacerea căsătoriei nu se poate face pe baza paragrafului precedent, dacă soțul a săvârșit crima după încheierea căsătoriei și despre acesta soțul n'a avut scire în timpul căsătoriei.

§. 102. Căsătoria poate să se desfacă la cererea unuia dintre soți, dacă celalalt soț:

a) a vătămat greu prin o purtare intenționată dorințele de soț;

b) a ținut să înduplece pe un copil aparținător familiei soțului la săvârșirea unei fapte punibile sau la viață imorală;

c) continuă pe sub ascuns o viață imorală;

d) după încheierea căsătoriei a fost pedepsit la închisore corecțională sau temniță pe o durată mai puțină de cinci ani, sau la închisore pentru un delict săvârșit din pofta de câștig.

și judecătorul cu considerare îngrijită a individualității și a raportului de traiu al soților s'a convins despre aceea, că raportul de căsătorie în urma motivelor înșirate este atât de nimicit, încât pentru cei-ce cer despărțirea este imposibil un traiu comun mai departe.

§. 103. Desfacerea căsătoriei nu o poate cere acela, care s'a învoit cu fapta punibilă a soțului seu, sau a luat parte la acesta. Imprejurarea, că și pentru partida, care cere desfacerea există motiv de despărțenie, nu exclude dreptul de piră.

§. 104. Dreptul de piră încetată, când soțul a iertat fapta punibilă. O iertare are loc și în cursul procesului.

§. 105. În casurile §§-lor 97, 99, 100 și 102 piră se poate înainta numai în curs de șese luni, socotite dela ziua în care soțul a ajuns la cunoștința faptei punibile respective a sentenței penale în vigoare.

După 10 ani dela săvârșirea faptei punibile, respective după intrarea sentenței penale în putere de lege, nu mai poate avea loc o piră pentru despărțenie.

Este soțul împedecat prin forță sau necapabilitate de acțiune la întentarea pîrei, cursul termenului ține până când durează această pedecă.

§. 106. Pentru spriginirea cererii de despărțenie se poate provoca pe lângă motivul de despărțenie, care servește de basă la basa pîrei sau contra și la astfel de motiv de despărțenie, în privința căruia dreptul de piră deja a încetat.

§. 107. În sentența de despărțenie este acel soț, din vina căruia s'a despărțit, căsătoria, declarat de vinovat.

Dacă în urmă unei contra pîri a urmat despărțirea căsătoriei purtând vina ambele partide, declară judecătorul pe ambii soți de vinovați.

Și fără contra-piră poate acusatul cere, dacă în cazul despărțirii căsătoriei va fi și acusatorul declarat vinovat, dacă ei față cu acesta arată un motiv de despărțire; această cerere și-o poate basa și pe un astfel de motiv de despărțire, privitor la care a încetat deja dreptul seu de piră, care a existat încă pe timpul ivirii motivului, care a servit de basă despărțirii.

Acela dintre soți, care a fost declarat vinovat de adulter trebuie oprit în sentența de despărțire a lua în căsătorie pe acela cu care a săvârșit adulterul.

§. 108. Un soț țărmurit în capabilitatea sa de acțiune este capabil de proces în procesul intentat în contra lui pentru despărțenie.

§. 109. În numele unui soț bolnav spiritualicesce, poate reprezentantul seu legal cu împuternicirea tutorului, să ceră despărțenia. Tutorul poate da numai atunci împuternicirea, când interesul celui bolnav o pretinde acesta.

§. 110. Căsătoria se sfârșește, în ziua în care sentența de despărțire a intrat în putere de lege.

§. 111. În cazul despărțeniei se se aplică raporturile de avere ale soțului ca normă, întrucât legea actuală nu dispune altceva.

§. 112. Dacă sentența a declarat numai pe unul dintre soți vinovat, atunci celalalt soț poate cere înapoi darurile făcute în cursul căsătoriei. Promisiunile de daruri, pe cari li-a făcut nevinovatul soț, în contract, precum și la decursul căsătoriei pentru partea vinovată, își perd vigoarea. Pentru cerere înapoi sunt a se lua în considerațiune normele pîrei de înavuțire Dreptul cererii înapoi trece la moștenitori numai în acel cas, când soțul și-l valorază acesta prin o piră.

Piră se prescrie în cursul unui an calculat dela despărțenie.

§. 113. Bărbatul declarat vinovat este îndatorat să susțină pe nevastă sa femeie corăspundător poziției de avere și a stării sale sociale, într'atât întrucât o astfel de întreținere este nesuficientă din partea femeii.

Întreținerea este a se plăti în bani gata anticipativ și de regulă în rate lunare.

Soțul la dorința femeii este obligat se stabilăscă întreținerea.

§. 114. O urcare a întreținerii stabilite se întemplantă.

a) când întreținerea neapărat de lipsă din cauza averii bărbatului nu poate fi evaluată și acesta într'acea s'a ameliorat.

b) când la stabilirea întreținerii au fost calculate altfel de venituri ale femeii.

§. 115. Cu privire la întreținere se pot înțelege liber soții după iutentarea procesului, și femeia poate să și renunțe la acesta.

Îndatorarea întreținerii trece și la mostenitorii bărbatului. Acesteia pot însă se căra micșorarea acesteia oână la macsimul venitului curat.

§. 116. Datoria bărbatului pentru întreținerea încetă dacă femeia încheie o altă căsătorie.

§. 117. Femeia vinovată despărțită nu poate purta numele bărbatului ei. Femeia nevinovată poate să-și păstreze și după despărțire numele bărbatului ei, dacă își exprimă voința acesta în proces. Judecătorul este obligat să pronunțe acest drept al femeii în sentența de despărțenie.

§. 118. Judecătorul decide în sentența de despărțire și cu privire la susținerea și adăpostirea copiilor comuni minorei.

Dacă părinții nu s'au putut înțelege altcum, rămân copii până la vârsta de 7 ani la mamă, peste această vîrstă vor fi dați în îngrijirea tatălui nevinovat sau mamei nevinovate; dacă însă ambii părinți au fost declarați vinovați, copii vor fi încredințați îngrijirii tatălui, ăr fetele în a mamei.

Judecătorul poate dispune cu considerațiunea vinovăției părinților și a altor împrejurări în interesul copiilor, chiar și declinand dela înțelegerea părinților, despre sus numitele norme, ba poate chiar să predea copii unei a treia persoane.

Costul întreținerii și al educațiunii copiilor comuni sunt ambii părinți îndatoriți, în raport cu venitele lor să-l acopere dacă venitul din averea copiilor nu este îndestulitor. În cazul unui pericol atât tribunalul, cât și autoritatea de tutelă vor dispune asigurarea întreținerii copiilor.

§. 119. Dacă judecătorul nu ține de îndestulitoare faptele lămurite în proces, ca să se decidă în asigurarea și întreținerea copiilor, se abate dela această dispozițiune și după terminarea procesului trimite actele la autoritatea de tutelă.

§. 120. Dacă judecătorul a decis în procesul de despărțenie asigurarea copiilor dar în urma împrejurărilor schimbate decisiunea sa nu mai corespunde intereselor copiilor, atunci autoritatea de tutelă poate dispune abaterea dela decisiunea judecătorească.

§. 121. În casurile §§. 97, 99, 100 și 102 dispune judecătorul pentru încercarea împăcării înaintea despărțeniei, de regulă viața despărțită a soților dela masă și pat.

Numai atunci se poate încungiura dispozițiunea despărțirii vieții, dacă nu se poate spera nici decum o împăcare între soți.

Despărțirea de masă și pat nu poate fi decretată de timp mai puțin de 6 luni, dar nici mai mult ca pe un an și nu se poate repeta. La cerere conglăsuitoare a partidelor se poate pronunța și pe mai mult timp viața despărțită.

§. 122. Dacă soții în timpul despărțirii lor de masă și de pat voiesc să trăiască érași împreună, sau pîritorul nu cere în curs de trei luni după pronunțarea despărțirii de masă și de pat despărțenia, atunci pe baza motivului în proces nu se mai poate cere despărțenia.

§. 123. Despărțirea judecătorească a separării de masă și de pat o poate cere fie-care soț până la terminare procesului.

§. 124. În timpul separării de pat și de masă soții nu sunt obligați a trăi împreună și a-și împlini datorințele matrimoniale.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* **Onomastica** Prea Sfinției Sale părintelui Episcop Nicolae Popea, după cum cetim în „Fóia Diecesană,” a fost serbată în următorul mod: În preséra țilei tinerimea dela institutul teologic-pedagogic se presentă înaintea P. S. Sale, unde după ce corul elevilor a cântat imnul ocașional teologul A. Aldan a salutat pe P. S. Sa printr'o vorbire, la care P. S. Sa mulțumí, recomandând tinerimei virtutea sincerității și recunoștinței, ce

caracteriséză pe tot omul de bine. În ziua următoare s'a serbat o liturgie, după care P. S. Sa primí în residența episcopescă felicitările membrilor din Consistor și ale preoțimeii locale, ale corpului profesoral dela institutul pedagogic și teologic, ale corpului oficeresc, ale funcționarilor comunității de avere și ale altor particulari.

* **Parastas.** Dumineca trecută s'a ținut în biserica catedrală din Arad prin preoțimea din localitate un parastas pentru odihna sufletului fericitului întru aducere aminte Archiepiscop și Metropolit Andreiu baron de Șiaguna.

* **Deputați congresuali mireni** s'au ales în cercurile electorale, aparținătoare la jurisdicțiunea Consistoriului din Arad următorii dni și anume:

1. în cercul I. Arad: Vasiliu Pagubă, jude la tribunalul regesc din Arad;
2. în cercul II. Radna: Vasiliu Beleșiu, avocat în Arad;
3. în cercul III. Giula: Dr. Nicolau Oncu, avocat în Arad;
4. în cercul IV. Chișineu: Michaiu Veliciu, avocat în Chișineu;
5. în cercul V. Șiria: Aureliu Suciu, avocat în Arad;
6. în cercul VI. Ienopolea: Vasiliu Goldiș, profesor gimnasial în Brașov;
7. în cercul VII. Buteni: Petru Truția avocat în Arad;
8. în cercul VIII. Halmagiu: Dr. Constantin Groza, medic Gurahonț.
9. în cercul IX. Birchiș: Dr. Eugeniu Mocsonyi, proprietariu mare în Capolnaș;
10. în cercul X. Chisetău: Constantin Radulescu, avocat în Lugoj;
11. în cercul XI. Lipova: Zeno Mocsonyi, proprietariu mare în Bulci;
12. în cercul XII. Vinga: Vincențiu Babeș, membru al academiei române de științe;
13. în cercul XIII. Timișóra: Paul Rotariu avocat în Timișóra;
14. în cercul XIV. Banat-Comloșului: Dr. Emil Babeș avocat în Budapesta.

* **Comuna bisericésca** ortod. rom. din Darvaș, comitatul Bihariei de margini, cercul Berettyó-Ujfalău fiind inspirați cătră biserică și religiunea strămoșescă în anul 1888 au renoit biserica și școla din fundament spesele se urcă la 1800 fl., érá în 1889 au făcut un magazin de bucate, costându-i preste 350 fl., érá pentru decorarea bisericeii din lăuntru au dăruit santei bisericeii un ornat preceșesc ved. Flórea Țițu remasă de Juan Angyal căreia i-a costat 45 fl., însuflețiți de acésta iubire cătră s-ta biserică Georgiu Lucaciú încă a cumpărat un ornat fórte fin în preț de 75 fl., tot asemenea Georgiu Andor 3 candelile de argint de chină în preț de 25 fl., érá Petru Olă un prapor cu 25 fl. Pe lângă tóte aceste dăruiri benevole comitetul parochial împreună cu sinodul parochial au decis ca se procure pe séma santei

biserici 2 clopote noue preste 10 măji metrice, aceste cu ajutorul lui Dumneșeu sau și procurat în sumă de 1808 fl., cari în luna lui 11/23 Decembrie 1893 s'au și așezat în turnul bisericii în ziua numită cu mare solemnitate.

* **AVIS.** Rugăm pe toți acei Domni, cari au primit în comisiune „Calendare“ dela Tipografia diecesană din Arad pe anul 1894, ca acele exemplare cari cred că nu vor trece, se ni le retrimite cu reîntorcerea postei, având lipsă de ele la desfacerea comandelor noue ce într-una ni se tot fac. — Administrațiunii tipografiei.

* **Bibliografie.** În Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov a apărut: „Călătoria lui Stanley prin Africa centrală“ (1874—1877) povestită cu deosebire pentru tinerime de R. Roth. Traducere de Andreiu Bârseanu, profesor în Brașov. Ediția a doua. Cu portretul lui Stanley, alte opt ilustrațiuni și o chartă. Editura librăriei Ciureu, Brașov. Form. 8° de 204 pag. Prețul 50 cr.

† **Mărtea generalului Cernat.** O telegramă din Nizza dată de d. general în rezervă Horbatsky dlui general Lahovari, ministrul de rebel al României, anunță mărtea bravului general A. I. Cernat, carele în războiul româno-ruso-turc s'a distins așa de mult. Generalul Cernat este născut la 17 Ianuarie 1828; în anul 1851 a fost înaintat sergent, 1852 sub-locotenent, în 1873 general de brigadă și în 1877 a fost înaintat general de divizie. În anul 1871 a fost numit ministru de rebel, post ce a ocupat până la 25 Noembrie 1878. După terminarea rebelului generalul Cernat a fost numit comandant al corpului II de armată, post ce a ocupat până la 1 Decembrie 1891, când a fost pus în pozițiune de retragere și numit comandant al corpului II de armată în cas de mobilizare. Odată cu ocaziunea retragerii sale M. S. regele i-a conferit mare cruce a ordinului „Steua României.“

Să aduce la cunoștința onoratului public, că

„Tipografia diecesană“ din Arad,

și-a strămutat localul din Piața Tököly — în casa proprie, strada Sina Nr. 1 d vis-à-vis de Seminar.

Administrațiunea.

C O N C U R S E.

Pentru ocupare postului învățătoresc dela școala conf. gr. or. română din Arad-Șega, se scrie concurs cu termen de alegere pe 30 Ianuarie v. 1894.

Emolumintele sunt:

1) În bani gata solvinți în rate lunare anticipative 400 fl. v. a.

2) Cortel liber în edificiul școlii, care constă din o chilie, cuină, cămară, și alte apartinente.

3) Una grădină de legume și pome și un intravilan arătoriu, cu venit anual 20 fl. v. a. minimum.

4) Pentru lemne, din cari are a-se încălzi și școala 70 fl. v. a.

5) Dela înmormentări unde va fi pofit 1 fl.

Dela recurenți se poșteșce se aibă cualificațiune pentru stațiuni de frunte.

Recurenții se-și adreseze recursele comitetului parochial din Arad, dar până la ziua alegerii se le subșternă la P. On. D. protopop inspector școlar cercual Moise Boșan, tot în Arad, apoi se pot presenta în vre-o Duminecă ori sârbătore la sânta biserică, pentru a-și arăta desteritatea în rituale.

Arad, din ședința comit. parochial gr. or. rom. ținută în 28 Novembre v. 1893.

Constantin Donu, m. p.

Iosif Moldovanu, m. p.

președinte.

notariu.

Conșeles cu: MOISE BOȘAN, m. p. protopop, inspector școlar cercual.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III-a din comuna Leșiu, protopresviteratul Orăzii-mari, se scrie concurs cu termen de alegere pe Duminecă în 23 Ianuarie (4 Februarie) 1894.

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială cu supraedificate și intravilan prețuite în 25 fl., 2) Pământ arătoriu 22 jug. à 10 fl.: 220 fl., 3) Dela 100 numeri de case câte 1 măsură bucate și anume: $\frac{2}{3}$ parte grâu de pâne, $\frac{1}{3}$ parte cucuruz 125 fl., 4) Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 60 fl. — Suma 430 fl. v. a.

Se noteză că după pământul parochial contribuțiunea erarială are se-o solvêscă alegândul preot.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați a-și trâmite recursele provêdute cu documintele prescrite de Stat. Org., la subsemnatul, până în 19/31 Ianuarie 1894, având la alegere a se presenta în sânta biserică din comuna amintită, pentru de a-și arăta desteritatea în cele rituale și în omiletică.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop.

—□—

Se scrie concurs pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din comuna Ciuhoiu, protopresviteratul Orăzii-mari, cu termen de alegere pe Duminecă în 30 Ianuarie (11 Febr.) 1894.

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială cu intravilanul 30 fl., 2) Pământ arătoriu și fênaș 27 jugere 190 fl., 3) Competință de pășunat pentru 20 vite 30 fl., 4) Grâu de pâne 15 cubule, éra cucuruz 9 cub. 111 fl., 5) Competință de lemne după o sessie de pământ 6 fl., 6) Dile de lucru cu plugul ori carul 35 à 1 fl., éra cu mânil 70, à 40 cr.: 63 fl., 7) Pentru catichisare la școala de stat din loc 30 fl., 8) Venitele stolare după calculul mediu alor 5 ani din urmă 62 fl. 40 cr. — Suma 522 fl. 40.

Se noteză că după pământul parochial contribuțiunea erarială are se-o solvêscă alegândul preot.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați a-și trâmite recursele provêdute cu documintele prescrite de Stat. Org., la subsemnatul până în 27 Ianuarie (8 Februarie) 1894, având până la alegere a se presenta în sânta biserică din comuna amintită, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și în omiletică.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățătoriu dela școala confesională gr. ort. rom. cl. I, de băieți din comuna **Beba-vechie**, cottul Torontal, se escrie concurs cu termen de alegere de **30 de zile dela prima publicare** în foia „Bis. și Școala.”

1) Emoluminte împreunate cu acest post sunt în numărul 300 fl. v. a.; 2) păușal pentru scris 5 fl., 3) pentru conferință 5 fl., 4) pentru încălțit vor fi paie câte va cere lipsa; 5) Cuartir liber cu grădină pentru legumi; 6) pentru curatorat și încălțitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Recursele cuvințios ajustate se se trimite părintelui protopop și inspector de școle Pré O. D. Paul Miulescu, în B.-Comloș; având recurenții a se presenta în vr'o Duminecă ori s'erbătore în s'f'ra bisericească locală spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântările bisericești.

Din ședința comitetului paroch. gr. ort. rom. Beba-vechie, ținută 2 Decemvre 1893.

Andrieu Văcărescu, m. p. *Demetriu Blaga, m. p.*
paroch și preș. comit. not. comit. par.

În conțelegere cu mine: P. MIULESCU, m. p. protopop inspector școlar.

În urma încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan din Arad de sub 24 Noemvre a. c. Nr. 5140.5227, 1893, — prin acésta se escrie concurs pe postul de capelan temporal lângă veteranul preot Georgiu Crețiu din **Almaș**, tractul protopresviteral al Butenilor.

Venitele capelanului constau din jumătate din tóte beneficiile parochiei, cari sunt: o sesiune pământ arătoriu, biru și stolele îndătinate dela 190 case.

Terminul de alegere se pune pe **9/21 Ianuariu 1894**, până când recurenții provăduți cu atestate pentru parochii de classa a două, și-vor substerne recursele pe calea oficiului protopresbiteral și se vor presenta vre-odată în bisericească spre a se face cunoscuți înaintea alegătorilor.

Almaș, la 7 Decemvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBAN, m. p. protopresviter.

Se escrie concurs pe stațiunea vacantă învățătorescă din **Cuied**, com. Arad inspectoratul Silindia.

Emolumentele sunt:

- 1) 200 fl. v. a. dela comună preliminar în spesele cultului.
- 2) doue chilii pentru locuința învățătorului și una grădină de legumi.
- 3) 1/2 sesiune de pământ parte arător parte fênași, carele aduce la an un venit de 100 fl. v.
- 4) 12 stângeni de lemne din cari are a-se încălți și sala de învățământ.
- 5) 10 fl. v. a. pentru conferințele învățătoresci.
- 6) 10 fl. v. a. pentru scripturistica.
- 7) 20 fl. v. a. pentru curatorat.
- 8) Dela înmormântări stolele îndătinate.

Reflectanții au a-și înaintă petițiunile cel mult până la **27 Decemvre v. c.**, când va fi și alegerea, la Onoratul d. Acsentiu Chirila inspector școlar în Silindia, posta ultimă (Silingyia).

Dela recurenți se poffesce ca se producă testimoniu preparamial și testimoniu de cualificațiune și până la alegere se se reprezenteze întru una din dumineci ori s'erbători în sfânta bisericească pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în Cuied, la 24 Octomvre 1893.

Cu învoirea comitetului parochial:

Georgiu Stoia, m. p.

preot, ca președinte comit. par. din Cuied.

În conțelegere cu mine: ACSENTIU CHIRILA, m. p. preot, și inspector școlar.

Se escrie concurs pentru postul învățătoresc din **Agris** cu fil. **Botfeiu, Comanesci**, cu dotațiunea anuală de 300 fl., competențele cantonale, cuartir cu grădină de legume, cu terminul de alegere **27 Decemvre v. c.**

Aspiranții la acest post, se substernă petițiunile cu documentele necesarie la subsemnatul protopresbiter în Ucuriș (Ökrös) până la 26 Decembre a. c.

Ucuriș, 4 Decembre, 1893.

Pentru comitetele parochiale:

Petru Suciu, m. p.

protopop insp. școl.

În necs cu Înaltul decis consistorial Nr. 5182, ex 1893, și pre basa conclusului comitetului parochial rom. gr. ort. din Lipova luat la 28 Noemvre a. c., se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresci dela școala de fetițe din **Lipova**, devenită în vacanță prin repansarea fostului învățătoriu Dariu Putici; — cu termen de **30 de zile dela prima publicare**.

Salariul anual împreunat cu acésta stațiune de învățătoriu este:

- 1) În bani numărar (fiind aci computat și naturale 400 fl.
- 2) Pentru lemne, din care are a se încălți sala de învățământ 32 fl.
- 3) Paușal pentru scripturistica 10 fl.
- 4) Cortel liber în localitatea școlei, precum și un juger de pământ arătoriu și un tachi.
- 5) Dela înmormântări unde va fi chemat taxa de 1 fl. v. a.

Recurenții cari doresc a ocupa acest post sunt avisați ca recursele lor instruite conform dispozițiunilor legale, și adresate comitetului parochial din Lipova, — se le substernă subscrisului inspector școlar în Lipova — B.-Lippa — până la terminul sus arătat; — precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori s'erbătore în sta bisericească din Lipova, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Se notéză că învățătorii, cari vor dovedi o cualificațiune mai superióră, adecă, vor poșede clase gimnasiale ori reale, și vor dovedi că sunt apti de a forma și conduce corul vocal (pentru ce vor fi remunerați separat) vor fi preferiți.

Lipova, 28 Noemvre v. 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopop inspector școlar.